

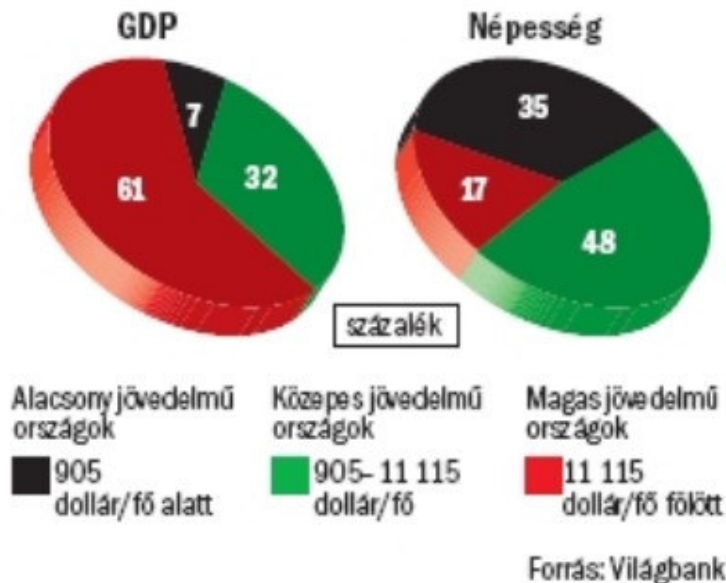
A világbanki számítások magyarázata, a fogalmak értelmezése

Világténykép

HVG 2008. február 06.

Először vált összehasonlíthatóvá a Föld országainak elsöprő többsége az egy főre jutó hazai össztermék alapján. Az ENSZ és a Világbank felmérése Magyarország helyét is kijelölte a mezőnyben.

A világ GDP-jének és népességének megoszlása országcsoportok között 2005-ben

Drágább-e az Egyesült Államok, mint Magyarország? Ha a tekintélyes brit hetilap, a The Economist által 1986-ben kiötlött és azóta rendszeresen közölt Big Mac-indexet vesszük alapul, meglepő eredményre jutunk. Egy óriásburger az Egyesült Államokban manapság 3,4 dollár, Magyarországon pedig 620 forint. Ebből, némi kerekítéssel, 182 forintos dollárfolyam adódna. Vagyis minden egyes dollár, amelyet Magyarországon Big Macre költ egy külföldi, 182 forinttal egyenértékű, ha ugyanazt a minőségű enivalót kívánja megszerezni; ezt nevezi a szakirodalom vásárlóerő-paritási árfolyamnak. Ha pedig a hivatalos jegybanki árfolyamon 1 dollár 174,5 forintot ér, akkor az árszintindex $182/174,5 \times 100$, azaz 104. Magyarország tehát a világ Big Mac-térképén momentán drágább az Egyesült Államoknál. Fél évvel ezelőtt nem ez volt az ábra: 2007 júliusában, amikor a The Economist hivatalosan kiszámolta a vásárlóerő-paritási indexet, Magyarország mintegy 2 százalékkal olcsóbb volt. Más megfogalmazásban ez annyit tesz, hogy a forint - legalábbis a Big Mac-forint - most túlértékelt a dollárhoz viszonyítva, júliusban viszont még alulértékelt volt.

Ezzel a közismert példával - csak éppen Franciaországgal és az Egyesült Államokkal - illusztrálja a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank (Világbank) is az egyes országok árszínvonalát összehasonlíthatóvá tévő vásárlóerőparitás-számítás alapjait a 2005-ös Nemzetközi összehasonlítási program előzetes eredményeit tartalmazó kiadványában. Mert ami a Big Macre kiszámolható, ugyanaz kikalkulálható a termékek összességére, sőt a hazai összetermékre, a GDP-re is. Ha a konkrét árvizsgálatok elemzésével kialakított árszínvonalindex egy adott országban 100 alatt van, akkor az az ország olcsóbbnak tekinthető a bázisul választott Egyesült Államoknál, ha pedig 100 fölött, akkor drágábbnak. Az uniós tagországok között 2005-ben Bulgária volt a legolcsóbb a maga 38-as árszintindexével, egész Európában a legdrágább pedig Izland, Dánia és Svájc, 154-es, 142-es, illetve 140-es indexszel (lásd táblázatunkat). Magyarország árszínvonalindexe 64, vagyis míg Big Macben kifejezve drága az ország, az amerikai és a magyar GDP egészére kiterjesztett összevetéssel ennek az ellenkezője derül ki.

Grandiózus vállalkozásba kezdtek a világ vezető statisztikusai és ezzel foglalkozó intézményei, amikor az ENSZ kezdeményezésére 2002-ben nekiveselkedtek, hogy a világ országainak vásárlóerő-paritációs rangsorát elkészítsék. Az volt a szándékuk, hogy egy-egy országnak a mindenkorin valutaárfolyamon átszámolt hazai összetermékkel (GDP) vagy az egy főre jutó GDP-vel jellemzett fejlettségét-elmaradottságát eme általánosan elfogadott mutatóknál pontosabban jellemezzék. Az árfolyam ugyanis torzít: nem mutatja meg az árszínvonalban rejlő különbségeket, ezért egyes országok összetermékének mennyiségét vagy életszínvonalát felül-, másokét pedig alulértékeli. Például India részesedése a világ GDP-jéből piaci árfolyamon átszámítva 2 százalék, vásárlóerő-paritáson pedig ennek éppen a duplája. Vele szemben az Egyesült Államok gazdasági erejét a vásárlóerő-paritációs rangsor némiképp mérsékli: míg piaci árfolyamon az USA a globális GDP 28 százalékát adja, kiigazítva a 23 százalékát.

A vásárlóerő-paritás alapján történő rangsorkészítésnek immár több mint fél évszázados múltja van. Az OECD-előd Európai Gazdasági Együttműködés Szervezete már az 1950-es években ily módon hasonlította össze hat ország GDP-jét, és idővel más nemzetközi szervezetek is bekapcsolódtak ebbe a munkába. Így az ENSZ és a Világbank is, amely a tudományos eszköztár bővülése ellenére a legutóbbi, 1993-as világranglista-készítési kísérletet kudarcnak minősítette. A mintegy tíz tucat országra kiterjedő felmérés ésszerű eredményeket hozott Ázsiára és Latin-Amerikára - tekint vissza a Világbank mostani jelentése -, de lehetetlennek bizonyult ezek összekapcsolása, illetve összevetése az Európai Unió statisztikai intézete, az Eurostat hasonló adataival. Az erről szóló értékelést 1999-ben ismertették az ENSZ statisztikai bizottságának ülésén, és az eszköztár korrekciója után, a 2005-ös adatok alapján újraindult a vizsgálat. Ennek előzetes eredményeit közölte most a Világbank, amivel a maga részéről hitelesítette a számításokat. Ezzel először vált összehasonlíthatóvá 145 ország vásárlóerő-paritációs hazai összeterméke, valamint árszintje (a 145-ből 143 valódi ország, a fennmaradó kettő pedig az egyaránt Kínához tartozó Hongkong és Makaó, amelyek egyébként az egy főre jutó GDP tekintetében a tíz legfejlettebb "ország" közé kerültek). Az összevetés összességében 6,1 milliárd lakóra vonatkozik.

A mostani program keretében több mint ezer termék, termékcsoporth és szolgáltatás árának statisztikai összeírása történt meg. A GDP egészét átfogó felmérésben 43 ország nem vett részt, az ő adataikról becslések készültek. A jelentősebb kimaradók közül az Egyesült Arab Emírségek egy főre jutó GDP-jét vásárlóerő-paritáson 28 930, Líbiáét 10 727, Algériáét 5985 dollárra, Nicaraguáét 2725, Türkmenisztánét 4211 dollárra hozták ki a szakértők, Ciszjordánia és a Gázai övezet adata pedig 3585 dollár - alig több mint hetede Izraelének.

A felméréshez a világot öt földrajzi régióba sorolták abból a megfontolásból, hogy azokon belül a beárazandó termékek és szolgáltatások homogénebbek, így könnyebben összemérhetőek. A hatodik a kontinenseken átívelő, a legfejlettebb országok mezőnyét tömörítő OECD-Eurostat-régió, amely amúgy is folyamatosan szolgáltat ilyen adatokat az egyes tagországok fejlettségéről. Az Eurostat-számításokba Magyarország 1999-ben kapcsolódott be, azóta minden évben kiszámítják a vásárlóerő-paritáson mért GDP-t is. Magyarországon 2005-ben az egy főre jutó GDP hivatalos jegybanki árfolyamon átszámítva 8815 euró, illetve 10 951 dollár volt, ami vásárlóerő-paritáson 14 392 eurónak, illetve 17 014 dollárnak felel meg. Utóbbival a Világbank-rangsorban a 40. helyet foglalja el. A világszerte mintegy 8900 dollár; magas jövedelmű országnak a Világbank-besorolás szerint az számít, amelynek egy főre jutó vásárlóerő-paritáson mért GDP-je meghaladja a 11 115 dollárt.

A 64-es magyar árszintindex magasabb, mint Szlovákiáé, ám jóval alacsonyabb, mint Ausztriáé: előbbi 55-ös, utóbbira 109-es indexet számoltak ki a statisztikusok. Az egyes árszintek összevetésére pedig a Big Mac-képlet alkalmazható: Magyarország szempontjából például a szlovák árszintet az $55/64 \times 100$ -as képlet alapján kapjuk meg, vagyis az index - kerekítve - 86. Ez annyit tesz, hogy a GDP egészét a vizsgálatba bevonva a szlovák árszint 14 százalékkal alacsonyabb a magyarországinál, az osztrák viszont mintegy 70 százalékkal magasabb.

Quick Reference Tables

The Quick Reference tables available here show the most recent World Bank estimates of total population, gross domestic product (GDP), and gross national income (GNI). The tables include a ranking of countries both by total size and in per capita terms.

Measuring the size of economies

There are many ways to measure the size and performance of an economy. The relative size of economies, reflected in the rankings provided here—and changes in rankings from one year to the next—depend on the specific indicator and the method used to convert local currencies to U.S. dollars. In using these data, it may be useful to keep the following points in mind:

World Bank Atlas method

The World Bank's official estimates of the size of economies are based on GNI converted to current U.S. dollars using the Atlas method. GNI takes into account all production in the domestic economy (i.e., GDP) plus the net flows of factor income (such as rents, profits, and labor income) from abroad. The Atlas method smoothes exchange rate fluctuations by using a three year moving average, price-adjusted conversion factor.

Purchasing power parities

Purchasing power parity (PPP) conversion factors take into account differences in the relative prices of goods and services—particularly non-tradables—and therefore provide a better overall measure of the real value of output produced by an economy compared to other economies. PPP GNI is measured in current *international* dollars which, in principal, have the same purchasing power as a dollar spent on GNI in the U.S. economy. Because PPPs provide a better measure of the standard of living of

residents of an economy, they are the basis for the World Bank's calculations of poverty rates at \$1 and \$2 a day. The GNI of developing countries measured in PPP terms generally exceeds their GNI measured using the Atlas method or using market exchange rates.

Market exchange rates

The total GDP data shown here measured in current U.S. dollars use annual, market exchange rates. This means that the values and derived rankings are subject to greater volatility due to variations in exchange rates. Inter-country comparisons based on GDP at market prices should, therefore, be treated with caution.

Why do rankings change?

Year to year changes in the nominal level of output or income of an economy are affected by a combination of forces: real growth, price inflation, and exchange rates. Changes in any of the three can affect an economy's relative size and, therefore, its ranking in comparison to other economies. The economic series shown are measured in nominal terms, and so their level from year to year is affected by changes in the general price level. The Atlas method dampens variability caused by fluctuations in exchange rates, while the PPP method eliminates the effects of differences and changes in relative price levels. Nominal GDP, perhaps the most familiar measure of aggregate economic activity, is most subject to price and exchange rate effects.

All tables revised April 2008.

- [GNI per capita 2006 \(Atlas method and PPP\)](#)
- [Total GNI 2006 \(Atlas method\)](#)
- [Total GDP 2006](#)
- [PPP GDP 2006](#)
- [Population 2006](#)
- **Regional tables**

[Key indicators:](#) regional comparisons for People, Environment, Economy, States and Markets, and Global Links.

Country comparisons: [East Asia & Pacific](#), [Europe & Central Asia](#), [Latin America & Caribbean](#), [Middle East & North Africa](#), [South Asia](#), [Sub-Saharan Africa](#)

- [Technical notes](#)
- [Country classification](#)

Download [Adobe Acrobat Reader](#) to view the PDF files.

Definitions

More technical descriptions of the indicators discussed above are as follows:

Gross national income (GNI) in US\$ Atlas method: GNI is the sum of value added by all resident producers plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output plus net receipts of primary income (compensation of employees and property income) from abroad. Data are in current U.S. dollars, converted from countries' respective national currencies using the Atlas method, which uses a three-year average of exchange rates to smooth effects of transitory exchange rate fluctuations. (GDP & GDP per capita growth rates, however, are calculated from data in constant prices and national currency units, not from the Atlas method estimates). The World Bank favors the Atlas method for comparing the relative size of economies and uses it to classify countries in low, middle and high-income categories and to set lending eligibilities in order to reduce short-term fluctuations in country classification.

Purchasing power parity gross national income (PPP GNI): This measure is GNI converted to international dollars using purchasing power parity. An international dollar has the same purchasing power over GNI as a U.S. dollar has in the United States. The World Bank favors this measure for accurate measurement of poverty and well-being; in effect, it substitutes global prices for local measured prices, thereby more accurately reflecting the real value of the good or service in question. This is especially true of non-tradable services (haircuts are the example) which are assumed to produce the same level of welfare from one country to another, but which vary widely in their measured local price.

Total gross domestic product (GDP) in current prices: GDP is sum of gross value added, at purchaser prices converted at market exchange rates to current U.S. dollars, by all resident producers in the economy plus any product taxes (less subsidies) not included in the valuation of output. It is calculated without deducting for depreciation of fabricated capital assets or for depletion and degradation of natural resources. GDP is equal to GNI less net receipts of primary income. Value added is the net output of an industry after adding up all outputs and subtracting intermediate inputs. The World Bank does not use this measure for classification of countries into income groups or poverty levels, as it is subject to distortions caused by short-term exchange rate fluctuations, policies and interventions. However, GDP measured in constant, local currency units provides the basis for estimates of overall economic growth.